

2011

190101

PSYCHOLOGY (Paper – I) (Optional)

मानसशास्त्र (पत्रिका – I) (वैकल्पिक)

Standard : Degree

स्तर : पदवी

Total Marks : 200

एकूण गुण : 200

Nature : Conventional (Essay) Type

स्वरूप : पारंपारिक (वर्णनात्मक)

Duration : 3 Hours

कालावधी : 3 तास

N. B. :

सूचना :

- (1) Answers must be written either in **English** or in **Marathi**.
उत्तरे इंग्रजीमधून किंवा मराठीमधून लिहिली पाहिजेत.
- (2) Question No. 1 is **compulsory**. Of the remaining questions, attempt **any four** selecting **one** question from **each** Section.
प्रश्न क्रमांक 1 अनिवार्य आहे. उर्वरित प्रश्नांमधून कोणतेही चार सोडवा पण प्रत्येक विभागातून एक प्रश्न निवडून सोडविणे आवश्यक आहे.
- (3) Figures to the **RIGHT** indicate marks of the respective question.
उजवीकडील अंक संबंधित प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.
- (4) Number of optional questions upto the prescribed number in the order in which they have been solved will only be assessed. Excess answers will not be assessed.
ज्या क्रमाने निर्धारित संख्येपर्यंत पर्यायी प्रश्नसंख्या सोडविली आहे, तेवढीच प्रश्नसंख्या तपासली जाईल, अतिरिक्त उत्तरे तपासली जाणार नाहीत.
- (5) Credit will be given for orderly, concise and effective writing.
नीटनेटक्या, संक्षिप्त व परिणामकारक लिखाणास श्रेय दिले जाईल.
- (6) Candidates should not write roll number, any name (including their own), signature, address or any indication of their identity anywhere inside the answer book otherwise he/she will be penalised.
उत्तरपुस्तिकेच्या आतील भागात कोठेही उमेदवाराने बैठक क्रमांक, स्वतः किंवा इतरांचे नाव, पत्ता किंवा आपली ओळख देणारे चिन्ह नमूद करू नये अन्यथा तो शिक्षेस पात्र ठरेल.
- (7) In case of any ambiguity, English version will be considered as authentic.
कोणत्याही प्रकारच्या संदेहाच्या स्थितीत, इंग्रजी भाषांतर ग्राह्य समजले जाईल.

P.T.O.

SEAL

10 1001 Answer the following questions (*any four*) :

खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

(a)	Explain the psychology in relation to other social sciences.
मानसशास्त्राचे इतर सामाजिक शास्त्राशी असलेले संबंध विशद करा.	10
(b)	What is learning ? State the nature of learning.
अध्ययन म्हणजे काय ? अध्ययनाचे स्वरूप स्पष्ट करा.	10
(c)	Describe the components of attitude.
अभिवृत्ती घटकांचे वर्णन करा.	10
(d)	How, computers are used in psychology ?
मानसशास्त्रात संगणकाचा वापर कसा होतो ?	10
(e)	What is Hypnosis ? State its use in individual development.
संमोहन म्हणजे काय ? वैयक्तिक विकासासाठी संमोहनाचा उपयोग स्पष्ट करा.	10

SECTION – A

विभाग – अ

2. Answer the following sub-questions :

खालील उप-प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

(a)	(i) Write short note on humanism.
मानवतावादावर संक्षिप्त टीप लिहा.	5
	(ii) Write short note on case study.
व्यक्ती अभ्यासावर संक्षिप्त टीप लिहा.	5
(b)	Describe the experimental research method in psychology.
मानसशास्त्रातील प्रायोगिक संशोधन पद्धतीचे वर्णन करा.	10
(c)	How ex-post facto research design used in psychological research ?
घटनोत्तर कारणमीमांसा संशोधन आराखड्याचा उपयोग कसा करतात ?	10
(d)	State the methods of data collection.
प्रदत्त संकल्पनांच्या पद्धती स्पष्ट करा.	10

3. Answer the following sub-questions :

खालील उप-प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

(a)	(i) Write short note on interdisciplinary approach of human behaviour.
मानवी वर्तनाच्या अभ्यासाच्या आंतरशाखीय दृष्टीकोनावर टीप लिहा.	5
	(ii) Write short note on natural observation.
नैसर्गिक निरीक्षणावर संक्षिप्त टीप लिहा.	5

- (b) Describe the systematic observation method in psychology.
मानसशास्त्रातील पद्धतशिर निरीक्षण पद्धतीचे वर्णन करा. 10
- (c) Describe the types of hypothesis in research.
संशोधनातील गृहीतक प्रकारांचे वर्णन करा. 10
- (d) State the Chi-square test to use analysed data.
स्काय-स्क्वेअर चाचणीचा प्रदत्त विश्लेषणातील उपयोग स्पष्ट करा. 10

SECTION – B**विभाग – ब****4. Answer the following sub-questions :**

खालील उप-प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

- (a) What is selective attention ? Describe filter theory of attention.
निवडक अवधान म्हणजे काय ? अवधानाच्या गाळण सिद्धांताचे वर्णन करा. 15
- (b) Define conditioning. State the learning theory of classical conditioning.
अभिसंधानाची व्याख्या द्या. अध्ययनाचा अभिजात अभिसंधान सिद्धांत स्पष्ट करा. 10
- (c) What is memory ? State the nature of memory.
स्मृती म्हणजे काय ? स्मृतीचे स्वरूप स्पष्ट करा. 15

5. Answer the following sub-questions :

खालील उप-प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

- (a) Define perceptual constancy. Discuss on depth perception.
संवेदन सातत्याची व्याख्या द्या. खोलीच्या संवेदनाची चर्चा करा. 15
- (b) Explain the nature and principles of operant conditioning.
व्यापारात्मक अभिसंधानाचे स्वरूप व तत्त्व विशद करा. 10
- (c) Explain the nature of forgetting.
विस्मरणाचे स्वरूप विशद करा. 15

SECTION – C**विभाग – क****6. Answer the following sub-questions :**

खालील उप-प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

- (a) Describe cultural influence on human development.
मानवी विकासावर होणाऱ्या सांस्कृतिक प्रभावाचे वर्णन करा. 10
- (b) Explain the theories of Emotion.
भावनेचे सिद्धांत विशद करा. 15
- (c) Discuss on trait approach of personality.
व्यक्तिमत्त्वाच्या गुणत्व दृष्टीकोनाची चर्चा करा. 15

P.T.O.

7. Answer the following sub-questions :

खालील उप-प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

(a) What is human development ? State Eriksons eight stages of life.
मानवी विकास म्हणजे काय ? एरिकसनच्या जीवना संबंधी आठ पायऱ्या स्पष्ट करा.	10
(b) Describe drive and arousal theory of motivation.
प्रेरणेचा प्रचोदन आणि जागरण सिद्धांताचे वर्णन करा.	15
(c) Describe projective test of personality measurement.
व्यक्तिमत्त्व मापनाच्या प्रक्षेपण चाचण्याचे वर्णन करा.	15

SECTION – D

विभाग – ड

8. Answer the following sub-questions :

खालील उप-प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

(a) State the steps of problem solving.
समस्या परिहाराच्या पायऱ्या स्पष्ट करा.	15
(b) State the nature of intelligence.
बुद्धीमत्तेचे स्वरूप स्पष्ट करा.	10
(c) Describe the Skinners and Chomsky language development theory.
स्किनर आणि चॉम्स्कीची भाषा विकास उपपत्तीचे वर्णन करा.	15

9. Answer the following sub-questions :

खालील उप-प्रश्नांची उत्तरे द्या :

(a) What is creativity ? Explain the concept of creativity.
सर्जनशीलता म्हणजे काय ? सर्जनशीलता संकल्पना विशद करा.	15
(b) How heredity and environment differ individual intelligence ? Explain.
अनुवंश व परिवेशामुळे बुद्धीमत्तेत वैयक्तिक भिन्नता कशी येते ? विशद करा.	10
(c) State the factors making communication effective.
परिणामकारक संप्रेषणाचे घटक स्पष्ट करा.	15
